

Už se zase můžete dívat!

Paměť lidí bývá dosti chatrná, bohužel, někdy i úmyslně...

V povědomí obyvatel města sic přetrvává, že tu kdysi byly pomníky významných prvorepublikových politiků, a ti zasvěcenější si dokonce vybavují kterých. Rašina, Švehly, Masaryka. A že naši předkové chodili ulicemi Bachmačskou, Terronskou, Štombachovou i Revoluční, třídami Legionářů a Zborovskou nebo kráčivali přes náměstí Plk. Josefa Jiřího Švece a Masarykovo. Právě taková pojmenování odkazovala na místa i osobnosti pevně spjaté se vznikem samostatného Československého státu.

Jak čas opakovaně oponou trhal, označení se měnila, pomníky se za protektorátu odvážely a, když měly štěstí, po osvobození se zas vracely, aby po krátkém čase buď skončily v depozitáři muzea (Alois Rašín) či byly přetaveny (obrazně i doslova) v rudé peci do podoby rudarmějců (Antonín Švehla). Jen ten neváženější z nich tenkrát nenašel cestu zpátky a byl během války „proměněn“ v Praze, možná až v Drážďanech, v nacistická děla. A podobně „mizelo“ po anglicku z názvů vše, co by, byť pouhým názvem, připomínalo presidenta Osvoboditele. Kromě již zmíněného náměstí i Masarykovo loutkové

Když jsme se po „sametové“ revoluci dostatečně rozkoukali a postupně si zvykli na znovunabytou svobodu, začaly se objevovat zprvu nesmělé hlasy přející si návrat Tomáše G. Masaryka „domů“. První konkrétnější představa zazněla v roce 2002, kdy záměr obnovit Masarykův památník představil na lounské radnici Spolek rodáků a přátel města Loun a okolí. Ovšem tehdy nebylo ještě ani zdaleka jasno, kde by měla socha stát a zda vůbec k její obnově dojde. Pouze se proslychalo, že střed náměstíčka plánovaného na místě bývalé tržnice ve Vrchlického ulici by si zasloužil reprezentativní vzhled. Uběhly další roky a na strán-



FOTO JANOUŠKA V TOSHER

Sochař L. Jezbera a jeho obnovená socha Masaryka v Lounech.

proflech dvou zastupitelů a radních výzva k realizaci pomníku T.G.M. v roce 2018.

Očekával jsem, že tito pánové s návrhem vystoupí na jednání zastupitelstva. Nestalo se tak. Co bude dál? Z čeho by se realizace sochy financovala? To je další velká neznámá. Možná zůstaneme jen u snu, vize. Na někdy přistě.“

Přehřle otázek s ne příliš nadějným výhledem do budoucna. Ale to by přec nesedělo na Lounské, potomky husitů, kteří se nepřátel nelekali a na množství nehleděli! Po ojedinelých „voláních“, že by se „mohlo, mělo“, posunuli věci kupředu v roce 2016 znovu „rodáci“, kteří ve spolupráci s Městem Louny vyhlásili na jaře 2017 veřejnou sbírku k znovuoobnově sochy TGM. Zastupitelé města pak velkoryse rozhodli o doplacení finanční částky, jež by po ukončení sbírky chyběla do celkové pořizovací ceny. Sen začal nabývat zřetelnějších kontur.

Leč vyhráno nebylo. Městský úřad se logicky v zájmu všech ptal na vlastníka autorských práv sochaře Otakara Švece. Po dlouhotrvajícím maigretovském pátrání jsem se nakonec seznámil prostřednictvím pražského nakladatelství Arsci a ve Vídni žijícího spisovatele Rudly Cajnera s jediným příbuzným sochaře, RNDr. Jaroslavem Růžičkou, který se po sprnové okupaci Československa v roce 1968 vydal do světa, aby svou vědeckou dráhu i životní pout zakončil až daleko od domoviny, v Honolulu na Havajských ostrovech. Ten oznámil, že je pro něj ctí, když se dílo jeho strýčka vrátí na své původní místo. A autorská, resp. dědic-ká práva? Ujistil, že ta v tomhle případě nehrají vůbec žádnou roli a jakákoliv obava z naší strany je zbytečná!

Vytvoření skulptury dle zachovaných fotografií světilo Město

Louny Střední průmyslové škole kamenické a sochařské v Hořicích, nejstarší škole tohoto zaměření u nás (1884).

Vedoucím prací byl pověřen mladý, talentovaný (hle, jaká podobnost s tvůrcem původní sochy!) Ladislav Jezbera, jehož um a zápal pravidelně sledovali i přízvaní zástupci Loun. Měli tak vzácnou možnost být očitémi svědky rodičího se díla od návrhu, zmenšeného i skutečného hliněného modelu, přes sádrové ztvárnění až po odlévání v Horní Kalné u Nové Paky, patinování a konečnou úpravu bronzové velikána. Souběžně se pracovalo i na podstavci z kamenolomu hořické školy a také na přípravě novém schodišti k budoucímu památníku.

A toť vlastně vše. Podle posledního zářijového sčítání přesáhl výtěžek veřejné sbírky úctyhodnou sumu 380 tisíc Kč, čímž dárci z řad občanů i firem pů-

sobících v našem regionu prokázali obdobný vztah k vlastenectví a národním ideálům, jako tomu bylo i na konci 20. let 20. století. I proto mohl být námi dychtivě očekávaný poklad z bronzu 8. října dopoledne usazen na místo, které dřív obýval více než deset let jeho starší „bratr“.

Až se tedy v nedělním svátečním dopolední 28. října 2018 shromáždíme na prostranství před nejstarší, stopadesátiletou, školní budovou v Lounech, abychom společně přivítali oficiální „návrat“ TGM k počtě nejen těch, kteří na francouzské, italské, srbské či ruské frontě bojovali za tolik vysněnou svobodu, vzpomeňme též, že myšlenka postavit sochu „tatíčkoví“ Masarykovi vzkřísila roku 1927 v lounské jednotě Československé obce legionářské. Její členové poté 1. června 1930 světili nedělní slavnostní odhalení pomníku čtyřem legionářům – účastníkům bitvy u Zborova. Oprávněně, jelikož to byli právě legionáři, kteří se stali neochvějnými obránci nově vzniklého demokratického státu uprostřed kлокotající Evropy.

Paměť lidská vsutku často selhává, paměť národa nikoliv! Důkazem budiž nám Osobnost, jež byla mnohým nepohodlná, neb celým svým životem i dílem zdůrazňovala pravý obsah pojmů Svoboda, Pravda, Humanismus. A pozor! Stále jsou v platnosti závěrečná slova krátkého projevu ze 14. prosince 1935, kdy prezident ČSR oznamoval, že se vzdává svého úřadu: „Mám plnou důvěru, že vše půjde dobře, a dá-li Bůh, budu se na Vás ještě chvíli dívat, jak to vedete.“

Tak se, prosím, pane prezidente, divete. My takový pohled (i dohled!) potřebujeme. Neustále. A napořád!

Vladimír A.Hons

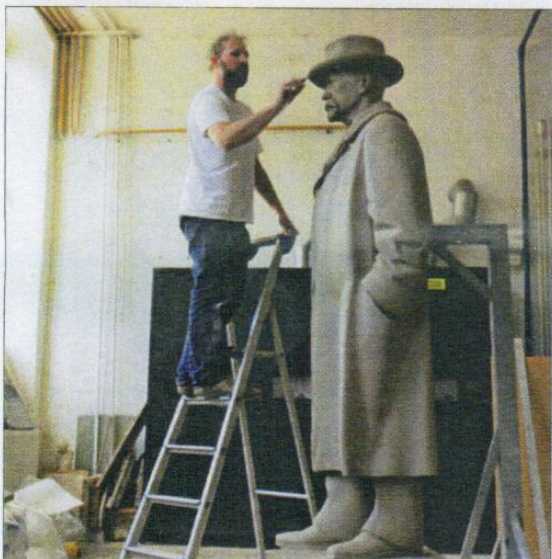


FOTO ŠPÍR HORICE

Sochař Ladislav Jezbera při práci na hliněném modelu sochy.

divadlo, Masarykova okresní všeobecná veřejná nemocnice, ze svůdně vyhlížejícího kopce Raná Masarykova letecká liga a též ve městě činná Masarykova liga proti tuberkulóze.

Kdeže loňské sněhy jsou! V současnosti se sice můžeme osvěžit procházkou Masarykovými sady a skoro po devíti desítkách let se opět kochat elegancí Pavilonu postaveného v roce 1931 před návštěvou prvního muže republiky, jenomže... Sady jménem TGM byly pokřtěny až v roce 1991 tak trochu na úkor starosty Petra Pavla Hilberta, jenž pozvedl v době svého působení životní úroveň i architekturu města a také založil poblíž řeky park, který se ještě v roce 1937 nazýval Hilbertovy sady a který máme nyní po revitalizaci možnost obdivovat v celé jeho přírodní kráse.

kách pravidelného předchůdce tohoto mimořádného vydání, jež právě držíte v rukou, hloubal v roce 2015 pan redaktor: „Starost mi dělá v Lounech obnovení sochy T.G.M. Ta původní zmizela během války kdesi v Němce-



FOTO ARCHIV ANTONIA VEJŘOVSKÝ

Otakar Švec při práci na bustě Masaryka neponechal nic náhodě a prezident mu byl modelem.

ku a nová již postavena nebyla. Iniciativa však již vznikla před deseti lety. Na sociální síti v době, kdy jsme si připomínali vznik republiky, proběhla na facebookových



Instalace sochy T. G. Masaryka v červnu roku 1930.